

Społeczność żydowska w prawodawstwie kościelnym późnego antyku

Słowa kluczowe: Żydzi, Kodeks Teodozjusza i Justyniana, prawodawstwo synodalne.

Praca przedstawia społeczność żydowską w późnym antyku na podstawie Kodeksu Teodozjusza i Justyniana oraz prawa synodalnego określonych łącznie: „prawodawstwem kościelnym”. Analiza porusza cztery obszary regulowane przez prawodawstwo kościelne. Są to przepisy dotyczące: relacji ze społecznością żydowską (na przykładzie: małżeństw, obrzędów i zwyczajów oraz konfliktów), budynków synagog, konwersji zachodzących pomiędzy chrześcijanami a Żydami oraz sytuacji prawnej Żydów w cesarstwie rzymskim (na podstawie: sądownictwa a także prawa karnego, cywilnego i podatkowego). Wszystkie zagadnienia zostały przedstawione chronologicznie, dzięki czemu widoczne są zmiany jakie zachodziły wraz z umacnianiem się pozycji chrześcijaństwa w cesarstwie rzymskim. Różnice zachodziły również w tematach jakie podejmowały wschodnie i zachodnie prowincje, a także kościelny i państwowy prawodawca. W pracy społeczność żydowska została przedstawiona wyłącznie z perspektywy stanowionego prawa, które w praktyce było reakcją na określone (często negatywne) wydarzenia. Powoduje to, że zamieszczony w pracy obraz Żydów, nie oddaje w pełni ich ówczesnej sytuacji w cesarstwie rzymskim.

The Jewish community in church legislation of the late antiquity

Keywords: Jews, Theodosian Code, Code of Justinian, synodal legislation.

The following work presents the late antiquity Jewish community on the basis of the Theodosian Code and the Code of Justinian and synodal law jointly referred to as: "church legislation". The analysis covers four areas regulated by church legislation. These are the provisions regarding: the relations with the Jewish community (on the example of: marriages, rites and customs, as well as conflicts), synagogue buildings, conversions occurring between Christians and Jews, and the legal situation of the Jews within the Roman Empire (on the basis of: judicature, as well as criminal, civil and tax law). All of the issues have been presented in chronological order, owing to which the changes which have taken place along with the strengthening of the position of Christianity within the Roman Empire are visible. There have also been differences in the matters which have been taken up by the eastern and western provinces, as well as by the church and state legislature. In the work, the Jewish community has been presented only from the perspective of the civil law, which in practice was a reaction to the specific (often negative) events. As a result, the image of the Jews contained within the work does not fully reflect their situation within the Roman Empire.